

Ob koncu inovacijskega projekta sem prejel tudi risbe otrok in učiteljice z lepimi pozdravi in željami. Z risbe neke učenke se lepo pokaže temeljni namen projekta: timsko sodelovanje dveh učiteljev pri spoznavanju literarnega dela.

Veliko znanja, ki sem ga pridobil med študijem predšolske vzgoje in inkluzivne pedagogike, sem tako lahko prenesel v inovacijski projekt, s čimer sem povezal teoretično znanje, pridobljeno na fakulteti, in prakso.


Lahko rečem, da mi je študij inkluzivne pedagogike veliko dal – to sem imel priložnost ugotoviti v samem inovacijskem projektu. V avtentičnih okoliščinah sem lahko spoznal pomen in vlogo inkluzivnega pedagoga, ki v razredu sodeluje z učiteljem; menim, da bi morala biti zaradi heterogenosti učencev to pogostejša praksa. Delo inkluzivnega pedagoga namreč ni bilo usmerjeno le v pomoč in podporo učencem s posebnimi potrebami, ampak v pomoč in podporo vsem učencem, ki so raziskovali, da bi se naučili čim več, pri tem pa so si želeli tudi pozornost učitelja.

Menim, da je prav to glavni namen študija

inkluzivne pedagogike – biti inkluzivni pedagog ne pomeni samo načrtovati prilagoditve vsebin za učence s posebnimi potrebami, ampak pomeni načrtovati pouk po meri vsakega učenca. Za takšno načrtovanje pa je nujno poznavanje učenca v celoti, tako njegovih osebnostnih značilnosti kot učnega stila in strategij za podporo prepoznanim potrebam. Vse to pa učitelj težko zmore sam, zato se je sodelovalno poučevanje, ki ga v razredu skupaj izvajata učitelj in inkluzivni pedagog, pokazalo kot poučevalni pristop, ki zelo pripomore k izboljšanju učne učinkovitosti, kar so že ugotovili z empiričnimi raziskavami (Scruggs, Mastropieri in McDuffie, 2007), enako izkušnjo pa smo imeli tudi mi.

Da se vrnemo k vprašanju, ki smo si ga zastavili na začetku. Kako je biti inkluzivni pedagog? Vsekakor se moramo zavedati, da biti inkluzivni pedagog ni samo obveza, ki jo opravljaš samo osem ur in potem lahko 'odložiš' stvari. Inkluzivni pedagog je mnogo več – je vrednota, način življenja, poslanstvo. Inkluzija je vsekakor način življenja. Biti inkluziven ne pomeni le, da prilagajaš vsebine

otrokom s posebnimi potrebami. Pomeni biti spoštljiv do vseh, demokratičen do vseh, zagotoviti vsem enake možnosti za uspeh – ne le v šoli, tudi v življenju. Biti inkluziven pomeni zavedati se razlik med ljudmi in jih spoštovati.

Tudi inkluzivni pedagogi smo različni. Imamo različne svetovne nazore, poslušamo različno glasbo, beremo različne knjige – vsak kroji življenje po svoje. Toda nekaj nam je, vsaj večini 'inkluzivcem', skupno. To so naša prepričanja, vrednote in zavedanje o dragocenosti vsakega življenja in pravi vsakega do uspeha; zato naše poslanstvo ni omejeno le na pomoč in prilagajanje vsebin, temveč stremi k opolnomočenju posameznika za kakovostno življenje v skupni družbi, ki je ena za vse. 

Literatura

- Austin, Vance L. (2001): Teachers' beliefs about co-teaching. *Remedial and Special Education*, 22, 245–256.
- Cook, Lynne; Friend, Marilyn (1995): Co-teaching: Guidelines for creating effective practices. *Focus on Exceptional Children*, 28, 1–16.
- Scruggs, Thomas E.; Mastropieri, Margo A.; McDuffie, Kimberly A. (2007): Co-teaching in inclusive classrooms: A meta-synthesis of qualitative research. *Exceptional Children*, 73(4), 392–416.

Inkluzivni pedagog in izboljšanje učenja

Ko skupaj poučujeta učitelj razrednega pouka in inkluzivni pedagog



■ **Mateja Gregorčič**, dipl. vzgojiteljica predšolskih otrok in prof. edukacijskih ved, abs. mag. študija inkluzivne pedagogike, je različne izkušnje pridobila med praktičnim usposabljanjem v vrtcu in šoli ter na poletnih letovanjih z otroki.

Inkluzijo razumemo kot proces, ki se pojavlja tako na vzgojno-izobraževalnem polju kot tudi v vsakdanjem življenju. Naloga inkluzivnega pedagoga je, da širi inkluzivno paradigmo v vseh plasteh družbe in išče optimalne pogoje za napredek vsakega otroka. V inkluzivnem okolju se otroci preko izkušenj učijo spoštovati različnost, kar predstavlja pomembno kompetenco v življenju. Ljudje smo zelo različni in ta raznolikost nas bogati. Ne glede na vse razlike si vsakdo zasluži biti sprejet in spoštovan.

Inkluzivni pedagog

Inkluzivna miselnost temelji na človekovih pravicah. Ena izmed teh je pravica do izobraževanja, ki je ustavna pravica vsakega posameznika. Pri tem mislimo na izobraže-

vanje, ki je kakovostno in spodbuja posameznikov celostni razvoj. Zagovarjamo, da morajo imeti tudi otroci s posebnimi potrebami enake možnosti, zato je treba upoštevati njihove pravice v enakovredni meri, kot

jih imajo in uživajo njihovi vrstniki. Pojavlja se vprašanje, kako naj vzgojitelj ali učitelj, ki izvaja vzgojno-izobraževalni program z normativnimi otroki, hkrati prilagaja svoje delo tudi otrokom s posebnimi po-

Inkluzivni pedagog lahko dopolni strokovni prostor pri obravnavi otrok s posebnimi potrebami tako, da prilagaja učni prostor, izdeluje didaktične pripomočke, je vključen v timsko obravnavo otrok s posebnimi potrebami in oblikuje ter izvaja individualizirani program.

trebami. V praksi se pogosto zgodi, da zmanjka časa, saj otroci s posebnimi potrebami potrebujejo individualni pristop, ker delajo počasneje, nekateri učitelji pa zase tudi pravijo, da se ne čutijo dovolj usposobljene, da nimajo znanja in izkušenj za delo z otroki s posebnimi potrebami.

Ko v oddelek vstopi otrok s posebnimi potrebami, se dinamika in delo v oddelku spremenita, saj ena oseba težko zagotavlja vsem otrokom hkrati kakovostno vzgojo in izobraževanje. Načelo kakovosti pa je poudarjeno v Beli knjigi (2011) in opozarja, da ima posameznik pravico do kakovostne izvedbe vzgojno-izobraževalnega procesa (pouka), pri tem pa je treba upoštevati temeljne potrebe otrok: potrebo po varnosti, sprejetosti, sodelovanju in spoštovanju.

Menimo, da je delo v oddelku s pomočjo inkluzivnega pedagoga bistveno bolj kakovostno. Pri tem je ključno, da učitelj in inkluzivni pedagog pri svojem delu sodelujeta, se dopolnjujeta. Učitelj ima didaktično znanje in učni načrt, ki ga vodi, inkluzivni pedagog pa s svojim specifičnim znanjem in ustvarjalnostjo prilagaja delo otrokom s posebnimi potrebami. Inkluzivni pedagog lahko dopolni strokovni prostor pri obravnavi otrok s posebnimi potrebami tako, da prilagaja učni prostor, izdeluje didaktične pripomočke, je vključen v timsko obravnavo otrok s posebnimi potrebami in oblikuje ter izvaja individualizirani program. Pri svojem

delu tudi informira učitelje, skrbi za opolnomočenje otrok in staršev. Pogosto je tudi v vlogi podpore otroku in staršem, v okolju odpravlja stereotipe, hkrati pa skrbi za aktivno participacijo in skupaj z učiteljem skrbi za razvoj samostojnosti otrok. Pomaga oblikovati učečo se skupnost in ustvarja pogoje za pozitivno razredno klimo. Pri svojem delu je empatičen in fleksibilen.

V vlogi drugega učitelja

V sklopu inovacijskega projekta *Multisenzorno* učenje, ki poteka na osnovni šoli v Luciji, sem imela možnost opravljati delo inkluzivnega pedagoga v vlogi drugega učitelja v razredu. Delo je temeljilo na sodelovalnem poučevanju in veččutnem učenju. V prvem tednu je šlo predvsem za poizkus sodelovalnega poučevanja med učiteljem in inkluzivnim pedagogom. Spoznavala sem učence, njihove značilnosti, zaznala sem razredno klimo, način učiteljičinega poučevanja. V nadaljevanju projekta sva z učiteljico pouk in dejavnosti predhodno skupaj načrtovali, se dogovarjali in jih nato usklajeno izvajali. Delo je bilo aktivno in dinamično, z učiteljico sva zelo dobro sodelovali. Skupaj sva, glede na opažanja potreb otrok z različnih strokovnih vidikov, načrtovali potek učne ure ter iskali načine, kako bi vsako učno uro čim bolj veččutno obogatili. Poudarek sva dali tudi skupinskemu delu, tako da so se morali učenci precej poslušati in dogovarjati med seboj (v določenih situacijah so se pravzaprav učili sodelovati; sprva so bili malo manj uspešni, nato pa vedno bolj).

Skrbeli sva, da je bila učna snov predstavljena čim bolj konkretno, spodbujali sva jih k opazovanju in občutenju (poudarek sva namenili predvsem tipnemu zaznavanju in učenju). V ta namen sem, obogatena z znanjem, ki sem ga pridobila med študijem, iz-

delala didaktični material in igre. Šolsko delo je bilo individualizirano in diferencirano, s ciljem, da je bil lahko vsak učenec uspešen in da je lahko ob doseganju uspehov napredoval.

Projekt je omogočil, da je bil pouk obogaten z didaktičnimi materiali in pripomočki, ki so podpirali učni proces po vseh senzornih poteh. Učenci so bili lahko bolj slišani in so bili v procesu učenja deležni več pozornosti, saj sva se jim z učiteljico lahko bolj individualno posvetili, ker sva delovali v timu.

Opazila sem, da na vsakega učenca znotraj pouka, učnega načrta in zastavljenih ciljev vplivajo tudi drugi dejavniki (predvsem družina – mikrosistem), in če ima otrok stisko, konflikte znotraj tega mikrosistema, to pomembno vpliva na njegovo trenutno šolsko delo. To je bilo opaziti pri učencih ločenih staršev, ki pogosteje niso želeli sodelovati. V takšnih trenutkih si lahko inkluzivni pedagog vzame čas za motivacijski pogovor z učencem, ki ima težave, učitelj pa lahko z ostalimi v razredu brez prekinitve dokonča učno uro po načrtih.

Delo učitelja je izredno zahtevno, saj so v razredu zelo različni učenci, vsak izmed njih ima drugačen učni tempo, težave in dejavnike, ki vplivajo nanj. V tej raznolikosti so tudi učenci s specifičnimi učnimi težavami in nadarjeni učenci, ki od učitelja zahtevajo kompleksnejše izzive; naloga učitelja pa je, da vse učence optimalno spodbuja pri njihovem celostnem razvoju. Realizacija te naloge je v primeru s poučevalne podpore inkluzivnega pedagoga zagotovila bolj uspešna. ◀

Literatura

- Krek, Janez; Globokar, Roman; Kalin, Jana; Kodelja, Zdenko; Pribac, Igor; Šimenc Marjan (2011): Uvod. V: Janez Krek; Mira Metljak (ur.) (2011): *Bela knjiga o vzgoji in izobraževanju v Republiki Sloveniji 2011*. Ljubljana: Pedagoški inštitut, str. 13–16.



Tipanje didaktične kartice, kjer sta zapisani pisani črki 'i' in 'u' (foto: arhiv Mateje Gregorčič)



Pisanje pisane črke 'u' po zdrobu (foto: arhiv Mateje Gregorčič)